

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 241/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom Mgr. Markom Parom, Šancová 48, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. Tp 89/2013 zo 6. novembra 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 39/2014 z 12. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. Tp 89/2013 zo 6. novembra 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tost 39/2014 z 12. novembra 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, obzvlášť závažný zločin vydierania, zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami v súbehu s obzvlášť závažným zločinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, za trestný čin vraždy formou účasti a za trestný čin vraždy formou účasti. Uznesením špecializovaného súdu z 24. októbra 2013 bol vzatý do väzby.

Napadnutým uznesením špecializovaného súdu bola lehota väzby predĺžená podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku o šesť mesiacov, t. j. do 21. mája 2015, a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bola zamietnutá sťažnosť proti tomuto uzneseniu a súčasne bolo rozhodnuté podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Sudca pre prípravné konanie špecializovaného súdu v odôvodnení napadnutého uznesenia k materiálnej podmienke väzby uviedol: „... je teda zrejmé, že zo zadovážených dôkazov v tomto štádiu trestného konania vyplýva, že obvinený [REDAKOVANÉ] bol členom zločineckej skupiny, patrila priamo pod najvyššieho postaveného člena zločineckej skupiny obvineného [REDAKOVANÉ], riadil sa výlučne pokynmi obvineného [REDAKOVANÉ] a bol ním pravidelne platený.“

Sťažovateľ namieta: „*Predmetné konštatovanie sudcu pre prípravné konanie (str. 9), že som bol členom zločineckej skupiny, je v rozpore so zásadou prezumpcie neviny podľa § 2 ods. 4 Tr. por. a naruša zásadu, podľa ktorej sudca nielenže musí byť subjektívne nezaujatý, ale musí sa takým aj objektívne navonok javiť. V mojom prípade však sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica však ešte pre rozhodnutím o vine v napadnutom rozhodnutí vyslovil názor, že som spáchal trestný čin pre ktorý som v tomto štádiu konania stíhaný len ako obvinený.*“

Najvyšší súd zamietol sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú. Sťažovateľ s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), predovšetkým rozhodnutia vo veciach *Khuzhin v. Rusko*, *Barberá, Messegué a Jabardo v. Španielsko* a *Nešťák v. Slovenská republika*, argumentuje, že konštatovanie sudcu pre prípravné konanie špecializovaného súdu v konaní o väzbe, že bol členom zločineckej skupiny, konkrétnou činnosťou sa podieľal na jej fungovaní, patril priamo pod najvyššieho postaveného člena zločineckej skupiny, riadil sa výlučne jeho pokynmi a bol ním platený, sú bez predchádzajúceho rozhodnutia o jeho vine spôsobilé vzbudiť legitímne a objektívne obavy o nestrannosti súdu, čím došlo k porušeniu princípu prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a základného práva na prerokovanie veci nestranným a nezaujatým súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením špecializovaného súdu sp. zn. Tp 89/2013 zo 6. novembra 2014 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 39/2014 z 12. novembra 2014 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru. V nadväznosti na to žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutia a prepustil ho z väzby.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru uznesením špecializovaného súdu

Sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru došlo rozhodnutím špecializovaného súdu sp. zn. Tp 89/2013 zo 6. novembra 2014, ktoré nepovažuje za rozhodnutie nestranného súdu, pretože sudca pre prípravné konanie mal v súvislosti s posudzovaním splnenia materiálnej podmienky väzby porušiť princíp prezumpcie neviny.

Sudca pre prípravné konanie špecializovaného súdu použil sťažovateľom napadnutú formuláciu v rámci odôvodnenia uznesenia, ktorým rozhodol o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, a použitá formulácia sa týkala otázky, ktorej posúdenie

je jednou z podmienok pre rozhodnutie. Nešlo teda o vyjadrenie sudcu určené verejnosti, ale o výkon právomoci, ktorý v prípade súdu prvého stupňa podlieha preskúmaniu v riadnom opravnom konaní. Ústavný súd aj pri posudzovaní obdobných prípadov namietaného porušenia princípu prezumpcie nevinu vychádza z názoru, že uznesenie súdu prvého stupňa a uznesenie nadriadeného súdu rozhodujúceho o sťažnosti tvoria jeden celok, a teda pochybenie súdu prvého stupňa môže byť napravené (napr. I. ÚS 141/04).

Sťažovateľ využil možnosť podať sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného súdu. Ústavný súd, súc viazaný judikatúrou o subsidiárnom uplatnení svojej právomoci (II. ÚS 13/01), nemôže samostatne posudzovať napadnuté uznesenie špecializovaného súdu, na preskúmanie ktorého, ako aj na nápravu v prípade zisteného pochybenia bol príslušný najvyšší súd. Sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného súdu preto odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

Podľa judikatúry ústavného súdu ochrana základných práv a slobôd v súvislosti s rozhodovaním o osobnej slobode fyzickej osoby spadá *ratione materiae* pod čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, ktoré obsahujú základné hmotné a tiež procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uvádza, že na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru o práve na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 320/04, II. ÚS 15/05, III. ÚS 277/07, II. ÚS 131/08).

Predmetom sťažovateľom napadnutého konania bola otázka jeho osobnej slobody, ktorej ochrana spadá aj v časti namietaného porušenia princípu nestrannosti súdu pod čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť v časti

namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

Účelom zásady prezumpcie nevinoty je chrániť každého, kto bol obvinený z trestného činu, pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESĽP vo veci Nölkenbockhoff v. Nemecko z 25. 8. 1987, séria A, č. 123, bod 33). Jej hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („*State officials*“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESĽP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. 3. 2000, č. 28389/95, bod 31). Z prezumpcie nevinoty tiež vyplýva, že žiadny štátny orgán (vrátane jeho ústavných činiteľov) nie je oprávnený vysloviť vinu či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ešte predtým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (PL. ÚS 12/98).

Prezumpcia nevinoty je jedným zo základov spravodlivého trestného konania. K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Postačuje, dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania, tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (napr. Daktaras v. Litva, bod 41, obdobne *Allenet de Ribemont v. Francúzsko*, bod 35). Je potrebné robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („*a state of suspicion*“). Prvé porušujú prezumpciu nevinoty, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo nezávadné v rôznych situáciách posudzovaných ESĽP (napr. Lutz v. Nemecko, rozsudok z 25. 8. 1987, séria A, č. 123, bod 62;

Englert v. Nemecko, rozsudok z 25. 8. 1987, séria A, č. 123, bod 39; Nölkenbockhoff v. Nemecko, bod 39 a Leutscher v. Holandsko, rozsudok z 26. 3. 1996, č. 52/1994/499/581, bod 31).

Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu neviny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (Daktaras v. Litva, bod 43; Adolf v. Rakúsko, rozsudok ESLP z 26. 3. 1982, séria A, č. 49, body 36 – 41). Dôležitý je skutočný význam vyhlásení, nie ich doslovné znenie (Lavents v. Litva, rozsudok z 28. 11. 2002, bod 126).

Ústavný súd pri skúmaní opodstatnenosti námietok sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vzal do úvahy aj obsah uznesenia špecializovaného súdu, ktoré tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08). Sťažovateľ namieta v podstate nedostatočné preskúmanie rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Najvyšší súd posúdil sťažnosť ako nedôvodnú a k námietke porušenia princípu prezumpcie neviny uviedol:

«Najvyšší súd opakovane zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o väzbe obvineného nie je možné vyhodnocovať jednotlivé dôkazy z hľadiska otázky viny, ale v tomto štádiu konania len z hľadiska existencie istého stupňa dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu a z tohto pohľadu hodnotí aj v prípravnom konaní doposiaľ vykonané dôkazy. Na základe vykonaného dokazovania pritom nepochybne vyplýva dôvodné podozrenie, že obvinený [REDAKOVANÉ] participoval na nelegálnej činnosti skupiny z účelom dosiahnutia finančného obohatenia.

... Skutočnosť, že sudca v odôvodnení rozhodnutia uviedol vetu: „je teda zrejme, že obvinený bol členom zločineckej skupiny“ – nijako neoslabuje dôvodnosť podozrenia, že obvinený sa stíhanej trestnej činnosti dopustil. I keď táto formulácia za určitých okolností by mohla vyvolávať dojem porušenia zásady prezumpcie neviny, nie je možné ju hodnotiť extrahovane od kontextu použitej argumentácie v celom svojom komplexe. Z tohto pohľadu nie je možné túto sťažnostnú námietku obvineného akceptovať.»

V ďalšej časti odôvodnenia najvyšší súd k dôvodom ďalšej väzby sťažovateľa použil formulácie:

„V danom prípade je obvinený podozrivý zo spáchania trestnej činnosti, ktorou mal participovať na kriminálnych aktivitách vysoko organizovanej zločineckej skupiny vyznačujúcej sa hierarchickou štruktúrou, sofistikovanými postupmi a parciálnou delbou úloh... Navyiac podľa doposiaľ zadovážených dôkazov mala skupina používať aj rozličné metódy zastrásovania... Z relevantného spisového materiálu vyplýva, že trestná činnosť, pre ktorú je obvinený trestne stíhaný, mala byť páchaná organizovaným spôsobom a do dlhšiu dobu, pričom trestnej činnosti sa mala zločinecká skupina dopustiť celým radom skutkov a až zákrokom orgánov činných v trestnom konaní bolo v jej pokračovaní zabránené.“

Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti vyžiadal návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby sťažovateľa, ktorý bol podaný špecializovanému súdu 17. októbra 2014. Porovnaním jeho obsahu s obsahom odôvodnenia uznesenia špecializovaného súdu sp. zn. Tp 89/2013 zo 6. novembra 2014 zistil, že formuláciu, na ktorú poukázal sťažovateľ ako na hodnotiaci názor špecializovaného súdu porušujúci zásadu prezumpcie neviny, špecializovaný súd doslovne prevzal z návrhu prokurátora (s. 11 návrhu), tak ako aj predošlé a nasledujúce odseky až po stranu 11 uznesenia špecializovaného súdu. Z formulácie tejto časti odôvodnenia uznesenia vyplýva, že špecializovaný súd v nej uvádza návrh prokurátora, a to v podstatnej časti jeho doslovnou citáciou. Vlastné hodnotenie podmienok predĺženia väzby sťažovateľa špecializovaný súd uvádza na stranách 12 až 14 svojho uznesenia. Základnú materiálnu podmienku ďalšieho trvania väzby sťažovateľa, t. j. existenciu kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie, špecializovaný súd hodnotil týmito formuláciami: «... výpovede menovaných osôb sú takého charakteru, že ich nateraz možno považovať ako usvedčujúce obvineného [REDAKOVANÉ] z trestnej činnosti podľa vzneseného obvinenia... Ide teda o dostatočné množstvo vypovedajúcich osôb práve k trestnej činnosti, na ktorej sa mal podieľať aj obvinený [REDAKOVANÉ], preto dôvodnosť podozrenia „nestojí“ na výpovedi jediného svedka „kajúcnika“... v priebehu vyšetrovania získavané dôkazy potvrdzujú, že trestné stíhanie aj proti [REDAKOVANÉ] je stále dôvodné.»

Ústavný súd hodnotil sťažovateľom napadnutú formuláciu v kontexte celého uznesenia špecializovaného súdu a v spojení s uznesením najvyššieho súdu. Predmetom konania bolo rozhodovanie o ďalšej väzbe sťažovateľa, v rámci ktorého je povinnosťou súdu skúmať aj pretrvávanie dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu. Ústavný súd sa k tejto podmienke väzby vyjadril v ostatnom čase napr. v náleze sp. zn. III. ÚS 29/2015 z 18. februára 2015, v ktorom uviedol, že povinnosťou všeobecných súdov ako garantov ústavnosti a zákonnosti nariadenej väzby je dôsledne sa zaoberať otázkou dôvodnosti vzneseného obvinenia a preskúmať, či vedeniu trestného stíhania nebránia zákonné prekážky. Ich povinnosťou je preskúmať, či dôvodnosť vznesenia obvinenia existovala a trvá aj naďalej a či nedošlo k zoslabeniu dôvodov do takej miery, že by to mohlo mať za následok absenciu jedného z materiálnych predpokladov väzby. Súčasťou preskúmania je aj vysporiadanie sa s otázkou, či zadokumentované dôkazy racionálne odôvodňujú kvalifikáciu skutku.

Špecializovaný súd sťažovateľom napadnutú formuláciu uviedol slovami „zo zadovážených dôkazov v tomto štádiu trestného konania vyplýva“, čo podľa názoru ústavného súdu nesvedčí o tom, že sťažovateľa považuje za vinného. V ďalších častiach uznesenia, v ktorých necitoval návrh prokurátora, ale vyjadroval svoj hodnotiaci úsudok, a v ktorých použil vhodnejšie formulácie, zdôraznil, že hodnotí stupeň podozrenia zo spáchania trestnej činnosti. K rovnakému záveru dospel aj najvyšší súd, ktorý zdôraznil, že hodnotením v danom štádiu konania zadovážených dôkazov špecializovaný súd a ani najvyšší súd neposudzovali vinu sťažovateľa, ale v súlade s ústavným a zákonným vymedzením podmienok ďalšieho trvania väzby vyjadrili názor na existenciu primárnej podmienky predĺženia väzby. Najvyšší súd tak istým spôsobom korigoval sťažovateľom napadnutú formuláciu, pričom v žiadnej časti svojho uznesenia nevyjadril predbežný záver o vine sťažovateľa.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v okolnostiach prípadu najvyšší súd poskytol sťažovateľovi ochranu jeho právu podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru proti

namietanému zásahu špecializovaného súdu, a teda sťažnosť je zjavne neopodstatnená, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

S poukazom na čiastkové závery vyjadrené v jednotlivých bodoch odôvodnenia ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2015